

CIÈNCIES SOCIALS 6è EDUCACIÓ PRIMÀRIA

1. Adequació i seqüenciació dels objectius generals de les àrees.

OBJECTIUS	COMPETÈNCIES BÀSIQUES						
	C o m u n i c a c i ó l i n g ü í s t i c a .	C o m p e t è n c i a m a t e m à t i c a i n f o r m à t i c a c o m p e t è n c i e s e n c i è n c i e s t e c n o l o g i a .	C o m p e t è n c i a d i g i t a l .	C o m p e t è n c i e s i c í v i q u e s .	C o n s c i è n c i a e n t o r n a m e n t a l i s .	A p r e n d r e e	S e n t i d' i n i c i a t i v a i e s p e r i t e m p r e n e d o r .
1. Conèixer les característiques socials i culturals de la nostra comunitat, de l'Estat		X				X	

espanyol i de la Unió Europea i entendre'n l'organització i el funcionament.						
2. Participar activament en activitats de grup, desenvolupant habilitats socials que condueixin a adoptar un comportament responsable, constructiu, solidari i dialogant, respectant els principis bàsics del funcionament democràtic.		X				X X
3. Prendre consciència de la pertinença a grups socials i culturals amb característiques pròpies i valorar l'enriquiment que suposen les diverses cultures que integren el món sobre la base d'uns valors compartits i la necessitat de respecte pel docent, pels companys i pels drets humans.		X		X		X
4. Aprendre a respectar la diversitat cultural de la societat actual i valorar l'enriquiment que suposa el contacte entre diverses cultures i la possibilitat de conviure amb companys d'origen divers.		X				X
5. Ser crítics amb la intervenció humana en el medi, aprendre de quina manera la vida humana afecta l'entorn i adquirir hàbits i actituds de defensa i recuperació del medi ambient, així com del patrimoni cultural de la nostra comunitat i de l'Estat espanyol.		X				X
6. Apreciar les diferències en el medi social i cultural que es produeixen amb el pas del temps i aplicar-les a l'estudi de la història de les Illes Balears i de l'Estat espanyol.		X	X	X		X

7. Representar i interpretar fets i conceptes del medi social i cultural mitjançant codis numèrics, gràfics, cartogràfics i d'altres.		X	X			X	
8. Identificar, plantejar-se i resoldre interrogants i qüestions relacionats amb elements significatius de l'entorn, utilitzant estratègies de recerca i tractament de la informació, formulació i comprovació de conjeitures, exploració de solucions alternatives i reflexió sobre el propi procés d'aprenentatge, utilitzant també les competències comunicatives pròpies de l'àrea (descripció, explicació, justificació, interpretació i argumentació).	X	X				X	
9. Utilitzar la lectura i les tecnologies de la informació i la comunicació per obtenir informació i com a instrument per aprendre i compartir coneixements. Descobrir les possibilitats que ens ofereixen les tecnologies de la informació i la comunicació i aplicar-les habitualment a l'aula.		X		X		X	X
11. Participar en l'elaboració i l'avaluació de treballs d'investigació relacionats amb aspectes rellevants de l'entorn social i cultural, amb la conservació del medi i del patrimoni i amb les accions solidàries tant individualment com en grup.	X	X	X	X		X	X
12. Adquirir hàbits de feina diària i apreciar l'esforç com a qualitat necessària per assolir els objectius proposats en qualsevol tasca.						X	X

2. Seqüenciació dels continguts.

Bloc 1. Continguts comuns.

- Iniciació al coneixement científic i com s'aplica en les ciències socials.
- Recollida d'informació del tema que s'ha de tractar, fent servir diferents fonts (directes i indirectes).
 - Utilització de les tecnologies de la informació i la comunicació per cercar i seleccionar informació, simular processos i presentar conclusions.
 - Desenvolupament d'estratègies per organitzar, memoritzar i recuperar informació obtinguda mitjançant diferents mètodes i fonts.
 - Tècniques de treball individual.
 - Utilització i lectura de diferents llenguatges textuais i gràfics.
 - Estratègies per desenvolupar la responsabilitat, la capacitat d'esforç i la constància en l'estudi.
 - Foment de tècniques d'animació a la lectura de textos de divulgació de les ciències socials (de caràcter social, geogràfic i històric).
 - Utilització de tècniques per potenciar la cohesió del grup i el treball cooperatiu.
 - Ús correcte de diversos materials amb els quals es treballa.
 - Planificació i gestió de projectes amb el fi d'assolir objectius. Iniciativa emprenedora.

Bloc 2. El món que ens envolta.

2.1. El relleu d'Espanya i d'Europa.

- La situació i el relleu d'Europa: Espanya a la Terra i a Europa, els límits d'Espanya, les principals característiques de nostre relleu.
 - El relleu d'interior peninsular: Meseta, unitats que envolten la Meseta, unitats del relleu exteriors a la Meseta, depressions exteriors a la Meseta.
 - El relleu costaner peninsular: costa atlàntica i costa mediterrània.
 - El relleu dels arxipèlags: el relleu de les Balears i de Canàries.
 - La situació i el relleu d'Europa: el relleu d'interior i el relleu de costa.
 - La modificació del relleu: causes internes i externes.

2.2. Clima i hidrografia d'Espanya i d'Europa.

- Els climes d'Espanya i d'Europa: climes de la zona temperada i de la zona freda.
 - La vegetació d'Espanya i d'Europa: la vegetació de la zona temperada i de la zona freda.
 - La hidrosfera: les aigües del planeta (distribució, classificació i importància de la hidrosfera).
 - Les aigües continentals: els rius.

- La hidrografia d'Espanya: característiques dels rius espanyols, vessants hidrogràfics i hidrografia dels arxipèlags.
- Els climes i les aigües de les Illes Balears.
- La hidrografia d'Europa: oceans, mars, llacs i rius.
- La intervenció de l'ésser humà en els paisatges: contaminació, sobreexplotació i espais protegits.

Bloc 3. Viure en societat.

3.1. Les activitats econòmiques.

- Els components de l'activitat econòmica
- Diners i tipus de despeses.
- Les empreses i els seus tipus: segons l'activitat, segons d'on procedeix el capital i segons la seva mida.
- Les activitats del sector primari.
- Les activitats del sector secundari.
- Les activitats del sector terciari.
- Els sectors econòmics de les Illes balears: primari, secundari i terciari.
- Els sectors de producció a Europa: primari, secundari i terciari.

Bloc 4. Les empremtes del temps.

4.1. Espanya en el segle XIX.

- L'època de la Guerra de la Independència: el regnat de Carles V (1788 – 1808), la Guerra de la Independència i les seves conseqüències.
- Primeres revolucions liberals a Espanya i a Amèrica: Ferran VII, darrer rei absolutista (1814 – 1833).
- Isabel II (1833 – 1868) i el Sexenni Revolucionari (1869 – 1874).
- La restauració.

4.2. Espanya en els segles XX i XXI.

- El regnat d'Alfons XIII (1902 – 1931) i la Segona República (1931 – 1936).
- La Guerra Civil (1936 – 1939) i la dictadura de Franco (1939 -1975).
- L'arribada de la democràcia: la Transició, la consolidació de la democràcia i l'organització política.
- Espanya i la Unió Europea: la construcció de la Unió Europea i conseqüències de l'entrada d'Espanya a la UE.
- Les Illes Balears a l'edat contemporània (segles XIX, XX i XXI)
- Canvis econòmics i socials en el segle XIX: la Revolució Industrial i la societat de classes.
- La cultura i l'art en el segle XIX: novetats, invents i moviments artístics i culturals.

- L'economia i la societat dels segles XX i XXI: entrada a la UE, globalització i evolució dels mitjans de comunicació.
- La cultura i l'art en els segles XX i XXI: arquitectura, urbanisme i moviments artístics.

3. Metodologia.

Per desenvolupar aquesta àrea els alumnes han d'aprendre a treballar individualment i en grup, a investigar, a fer diferents treballs d'exposició. És per això que hem d'emprar totes les tècniques necessàries perquè tots els alumnes puguin assolir els objectius.

Els docents ens convertirem en guies, conduint el procés d'aprenentatge dels alumnes obligant-los a plantejar-se preguntes, a qüestionar per què passen les coses, i ajudant-los a trobar respostes. Ensenyarem els alumnes on trobar la informació que necessiten i, encara més important, a ser crítics amb aquesta informació.

Un dels objectius principals de l'àrea és el treball en equip. Mitjançant la col·laboració amb els companys, l'alumne ha d'adquirir conceptes tan importants com l'esforç, la responsabilitat, la iniciativa personal, el respecte per les opinions dels altres, la defensa de les conviccions pròpies, el desenvolupament d'un esperit crític, conceptes molt necessaris perquè posteriorment els alumnes es desenvolupin fora de l'escola.

Els alumnes sortiran de l'aula i coneixeran de primera mà la realitat històrica, cultural i social de la nostra comunitat autònoma. Exploraran i observaran l'entorn i mitjançant altres fonts, com les bibliogràfiques i les tecnologies de la informació i la comunicació, estudiaran les realitats més llunyanes. Serà clau en aquest estudi l'ús de diverses tècniques, com registrar dades, representar-les, fer esquemes i resums. També les sortides culturals, les excursions, les visites a museus i empreses formaran part de les programacions.

4. Distribució espai-temps.

Els cursos de 4t 5è 6è l'horari lectiu setmanal es distribueix atenent a la normativa establerta pel Currículum de les IBB.

- Llengua catalana i literatura 9h
- Llengua castellana i literatura 9h
- Llengua estrangera 7h
- Matemàtiques 10 h
- Ciències naturals 4 h
- Ciències socials 4 h
- Educació física 5 h
- Religió / Valors socials i cívics
- Educació artística 5h
- Temps d'esplai 7,5h
- Lliure disposició 11,5 h

-Total 75 h

5. Activitats d'ampliació i de reforç.

Dins les aules trobam diferents ritmes d'aprenentatge i diferents perfils personals, socials i culturals. Hem d'intentar atendre de la millor manera possible tota aquesta diversitat i adaptar-nos a les seves necessitats d'aprenentatge. Els alumnes han d'aprendre a treballar individualment i en grup, a investigar, a fer projectes. En resum, el docent ha d'emprar totes les tècniques pedagògiques necessàries perquè tots els seus alumnes puguin assolir els objectius. Respectant sempre les mesures sanitàries.

Es faran servir els següents tipus d'activitats:

- Activitats de suport informàtic: CD interactius, recerca per Internet, activitats on-line...
- Activitats de suport audiovisual: cartells, murals, CD's àudio, CD's multimèdia...
- Activitats d'investigació i recerca: projectes, cercar informació a Internet a casa, demanar informació als familiars amb més experiència...
- Activitats escrites d'aprofundiment:

Aquestes activitats es duran a terme en material imprès /escrit per a ampliar o reforçar el temari explicat. De cada tema es té previst una sèrie d'activitats "extres" per tal d'ampliar la informació donada.

- Tutorització d'un company

A cada grup classe del segon cicle per tal de millorar el rendiment escolar d'alguns alumnes es duu a terme la tutorització d'un company. Un alumne tutor s'encarrega d'ajudar als nins que necessiten ajuda sempre i quan ell hagi acabat la seva feina.. D'aquesta manera es reforça de manera positiva als dos alumnes.

- Activitats lúdiques o jocs per a reforçar els continguts: trencaclosques, consulta de atles, globus terraqui, sembra de llavors, pintar itineraris, plànols, mapes...
- Realitzar enquestes a familiars i coneguts.
- Realitzar sortides dins el mateix municipi i fora per veure in situ coses de temes que es veuen: visitar una fàbrica, un celler, una casa de la pagesia mallorquina, un puig, un museu...

6. Criteris d'avaluació i de qualificació.

Bloc 1. Continguts comuns.

- Obtenir informació concreta i rellevant sobre fets o fenòmens prèviament delimitats, utilitzant diferents fonts (directes i indirectes).

- Utilitzar les tecnologies de la informació i la comunicació per obtenir informació i com instrument per aprendre, conèixer i utilitzar les paraules claus i conceptes necessaris per a ser capaç de llegir, escriure i parlar sobre Ciències Socials.
- Buscar, obtenir i tractar informació a través de les TIC, utilitzant-la de manera crítica i sistemàtica.
- Conèixer i utilitzar estratègies per desenvolupar la responsabilitat, la capacitat d'esforç i la constància en l'estudi.
- Identificar i utilitzar lectures de diferents llenguatges que estimulin l'acostament intel·lectual, afectiu i plaent als textos de divulgació de les Ciències Socials (de caràcter social, geogràfic i històric).
- Realitzar treballs i presentacions a nivell individual i grupal que suposin la recerca, selecció i organització de textos de caràcter social, geogràfic o històric, mostrant habilitat per treballar tant individualment com de manera col·laborativa dins d'un equip.
- Valorar el treball en grup, mostrant actituds de cooperació i participació responsable, acceptant les diferències amb respecte i tolerància cap a les idees i aportacions alienes en els diàlegs i debats.
- Realitzar un projecte i presentar un informe, utilitzant suport paper i/o digital, sobre problemes o situacions senzilles, recollint informació de diferents fonts (directes, llibres, Internet ...) seguint un pla de treball i expressant conclusions.
- Respectar la varietat dels diferents grups humans i valorar la importància d'una convivència pacífica i tolerant entre tots ells sobre la base dels valors democràtics i els drets humans universalment compartits.
- Participar d'una manera eficaç i constructiva en la vida social creant estratègies per resoldre conflictes.
- Comprendre els codis de conducta i els usos generalment acceptats en les diferents societats i entorns (escola, família, barri etc.).
- Valorar la cooperació i el diàleg com a forma d'evitar i resoldre conflictes, fomentant els valors democràtics.
- Comprendre que l'esperit emprenedor suposa desenvolupar capacitats per dur a terme canvis, experimentant amb idees pròpies i alienes i reaccionant amb intuïció, obertura i flexibilitat.
- Desenvolupar actituds de cooperació i de treball en equip, així com l'hàbit d'assumir nous rols en una societat en continu canvi.
- Mostrar capacitat de relació amb l'entorn i sensibilitat davant les necessitats dels altres.
- Mostra ple respecte dels drets humans, inclosa la igualtat com a base de la democràcia, comprenent les diferències existents entre els sistemes de valors de les diferents religions o grups ètnics.

Bloc 2. El món que ens envolta.

2.1. El relleu d'Espanya i d'Europa.

- Descriure la localització d'Espanya.
- Descriure i explicar les característiques generals del relleu d'Espanya.
- Descriure i ubicar el relleu de l'altiplà i les seves vores.
- Explicar i descriure els sistemes muntanyosos i les depressions exteriors a l'altiplà.
- Conèixer les costes espanyoles.
- Reconèixer les costes atlàntiques peninsulars.
- Identificar les costes mediterrànies peninsulars.
- Conèixer el relleu insular.
- Conèixer i localitzar els límits d'Europa.
- Descriure i localitzar el relleu d'interior de continent europeu.
- Descriure i explicar les característiques generals del relleu de costa d'Europa.

2.2. Clima i hidrografia d'Espanya i d'Europa.

- Identificar els gasos que formen l'aire, explicant algunes característiques de cada un d'ells.
- Identificar les parts de l'atmosfera i com varia aquesta en altura.
- Conèixer la importància de l'atmosfera i la necessitat de protegir-la.
- Identificar i anomenar fenòmens atmosfèrics, descrivint les causes que produeixen la formació dels núvols i les precipitacions.
- Valorar la importància de la meteorologia com a eina de predicció del temps.
- Diferenciar entre temps atmosfèric i clima.
- Identificar els elements i factors que influeixen en el clima, explicant com actuen en ell adquirint una idea bàsica de clima i dels factors que ho determinen.
- Reconèixer les diferents zones climàtiques de la Terra.
- Valorar la importància de l'aire, i desenvolupar estratègies per reduir o evitar la seva contaminació.
- Explicar les conseqüències que tenen les nostres accions quotidianes sobre el medi ambient i que poden impedir el fre del canvi climàtic i, per tant, afectar el nostre futur.
- Explicar què és un riu i quins són els seus principals elements.
- Conèixer les característiques dels rius i els factors que les determinen.
- Anomenar i localitzar al mapa els rius que desemboquen al mar Cantàbric i els rius que desemboquen a l'oceà Atlàntic.
- Anomenar i localitzar al mapa els rius que desemboquen al mar Mediterrani.
- Conèixer les característiques de les aigües dels arxipèlags.
- Utilitzar amb rigor i precisió el vocabulari adquirit sobre el paisatge dels rius, els seus elements i les seves característiques.

- Explicar la influència del comportament humà enmig natural, identificant l'ús sostenible dels recursos naturals com l'aigua.
- Realitzar treballs i presentacions a nivell individual i grupal que suposin la recerca, la selecció i l'organització de textos i imatges de caràcter geogràfic.
- Conèixer la hidrografia d'Europa. Els elements i característiques dels rius i llacs europeus.
- Explicar i descriure els diferents tipus de clima que es donen a Europa.

Bloc 3. Viure en societat.

3.1. Les activitats econòmiques.

- Explicar què són els productes naturals i anomenar els diferents tipus de productes naturals.
- Explicar què són els productes elaborats i anomenar diferents tipus de productes elaborats.
- Descriure què és el sector primari.
- Descriure i explicar les diverses activitats del sector primari.
- Descriure i explicar les activitats del sector secundari.
- Descriure què és el sector terciari.
- Descriure i explicar les activitats del sector terciari, el comerç i el transport.
- Descriure i explicar les activitats del sector terciari, el turisme i altres activitats terciàries.
- Identificar les activitats econòmiques de les Balears.
- Conèixer els sectors econòmics a Europa.
- Descriure i analitzar un procés industrial amb un exemple tipus.

Bloc 4. Les empremtes del temps.

4.1. Espanya en el segle XIX.

- Descriure les grans etapes polítiques del segle XIX a Espanya, des de la guerra de la Independència fins a la regència de María Cristina, així com alguna de les seves conseqüències en la seva comunitat.
- Analitzar les grans transformacions econòmiques de l'Espanya del segle XIX, especificant les que es van dur a terme en l'agricultura, la indústria i els transports i comunicacions, i la seva repercussió concreta en la vida quotidiana.
- Explicar les característiques de la nova societat de classes, comparant-la amb la societat estamental de l'Antic Règim.
- Diferenciar els corrents artístics i culturals de l'Espanya del segle XIX, citant obres i autors representatius de cada una d'elles.

4.2. Espanya en els segles XX i XXI.

- Descriure les grans etapes polítiques del segle XX a Espanya, des del regnat d'Alfons XIII fins als nostres dies, explicant les característiques generals de cada una d'elles i la seva incidència en la seva comunitat.
- Analitzar la Constitució de 1978 com a base de la nostra democràcia, relacionant-la amb l'organització política de l'Espanya actual.
- Diferenciar els corrents artístics i culturals de l'Espanya dels segles XX i XXI, citant obres i autors representatius de cada una d'elles.
- Coneix la història de les illes Balears en l'Edat Contemporània.

6.1. Procediments d'avaluació i criteris de qualificació.

Instruments d'avaluació

- Proves orals: lectures/comprensió, observació de l'entorn, xerrades...
- Proves escrites: controls.
- Feina Diària: cada dia a classe veiem com evoluciona cada alumne. Dins l'aula observam que fa, com es desenvolupa i com duu a terme la tasca.
- Feina de casa: l'alumne realitza feina a casa per poder observar el grau de destresa a l'hora de fer-ho tot sol o amb ajuda del pares s'escau.
- Comportament: avaluem el seu comportament i l'interès així com la seva actitud envers la feina.
- Avaluació del procés d'ensenyament-aprenentatge: segons els resultats dels exercicis diaris, l'ensenyant pot comprovar si el mètode emprat és el correcte i ,si no és així, es canvia o reforça el que s'ha explicat mitjançant noves estratègies.
- Trimestralment: Es fan 3 sessions d'avaluació, una cada trimestre. Es parla de cada alumne en particular per poder avaluar el seu procés amb tots els mestres que intervenen en el cicle. També es reflexiona sobre el propi procés d'ensenyament- aprenentatge.
Es redacta una acta per que quedi constància dels temes parlats i dels acords arribats. El proper trimestre aquests acords hauran d'esser revisats per veure si s'han complert o no.

Temporalització

S'utilitzaran diferents tipus d'avaluació:

- Avaluació inicial: proves d'avaluació que es passen a principi de curs. -
- Avaluació contínua/sumativa:
- Avaluem els alumnes cada dia, anotarem si duen els deures de casa, la feina de classe, etc.
 - Avaluarem la unitat temàtica de la qual en fèiem feina, prova escrita, per veure el seu desenvolupament de manera individual.

-També es faran diverses proves orals o escrites sense avisar per veure si els alumnes van assolint diàriament els coneixements explicats.

- Avaluació final: proves d'avaluació que es passen a final de curs. Són les mateixes que les de principi de curs per poder saber si han assolit els aprenentatges desenvolupats durant el curs.

Adaptarem l'avaluació tenint en compte les necessitats individuals dels alumnes.

Criteris de qualificació

- Proves escrites i orals 60 %
- Feina diària (a casa i/o a classe) 30 %
- Actitud i comportament 10 %

6.2. Estàndards d'aprenentatge avaluable.

Bloc 1. Continguts comuns.

- Cerca, selecciona i organitza informació concreta i rellevant, l'analitza, obté conclusions, reflexiona sobre el procés seguit i ho comunica oralment i/o per escrit.

- Utilitza les tecnologies de la informació i la comunicació (Internet, blocs, xarxes socials...) per elaborar treballs amb la terminologia adequada als temes tractats.

- Analitza informacions relacionades amb l'àrea i maneja imatges, taules, gràfics, esquemes, resums i les tecnologies de la informació i la comunicació.

- Fes servir les TIC per cercar, obtenir i tractar informació, i la utilitza de manera crítica i sistemàtica

- Aplica estratègies per desenvolupar la responsabilitat, la capacitat d'esforç i la constància en l'estudi.

- Presenta els treballs de manera ordenada, clara i neta, en suport paper i/o digital.

- Utilitza les tècniques de lectura de textos de divulgació de les Ciències Socials (de caràcter social, geogràfic i històric) per obtenir informació i com instrument per aprendre i conèixer terminologia pròpia de l'àrea.

- Utilitza amb rigor i precisió el vocabulari adquirit per elaborar treballs amb la terminologia adequada als temes tractats.

- Exposar oralment, de forma clara i ordenada, continguts relacionats amb l'àrea, que manifesten la comprensió de textos orals i/o escrits.

- Utilitza, de manera adequada, el vocabulari corresponent a cada un dels blocs de continguts.

- Realitza treballs i presentacions a nivell individual i grupal que suposen la recerca, selecció i organització de textos de caràcter geogràfic, social i històric.

- Utilitza estratègies per a realitzar treballs de forma individual i en equip, i mostra habilitats per a la resolució pacífica de conflictes.
- Participa en activitats de grup adoptant un comportament responsable, constructiu i solidari i respecta els principis bàsics del funcionament democràtic.
- Planifica treballs en grup, coordina equips, pren decisions i accepta responsabilitats.
- Realitza un projecte i presenta un informe, utilitzant suport paper i/o digital, recollint informació de diferents fonts (directes, llibres, Internet), amb diferents mitjans i comunica de forma oral les experiències realitzades, recolzant-se en imatges i textos escrits.
- Valora la importància d'una convivència pacífica i tolerant entre els diferents grups humans sobre la base dels valors democràtics i els drets humans universalment compartits.
- Participa d'una manera eficaç i constructiva en la vida social i crea estratègies per resoldre conflictes.
- Identifica i utilitza els codis de conducta i els usos generalment acceptats en les diferents societats i entorns (escola, família, barri, etc.).
- Valora la cooperació i el diàleg com a forma d'evitar i resoldre conflictes i fomenta els valors democràtics.
- Mostra actituds de confiança en si mateix, sentit crític, iniciativa personal, curiositat, interès, creativitat en l'aprenentatge i esperit.
- Manifesta autonomia en la planificació i execució d'accions i tasques i té iniciativa en la presa de decisions.
- Desenvolupa actituds de cooperació i de treball en equip, valora les idees alienes i reacciona amb intuïció, obertura i flexibilitat davant d'elles.

Bloc 2. El món que ens envolta.

2.1. El relleu d'Espanya i d'Europa.

- Descriu la localització d'Espanya.
- Descriu les característiques més destacades del relleu d'Espanya.
- Descriu i explica les diferents unitats que formen el relleu del territori espanyol.
- Descriu l'altiplà i les seves característiques generals.
- Descriu els sistemes muntanyosos del sistema Central i de les Muntanyes de Toledo.
- Enumera i descriu els principals elements del relleu del subaltiplà nord i del subaltiplà sud.
- Descriu els principals elements del relleu que voregen l'altiplà, Muntanyes de Lleó, serralada Cantàbrica, sistema Ibèric i Sierra Morena.
- Explica els sistemes muntanyosos exteriors a l'altiplà, massís Galaic, Muntanyes Basques, el Pirineu, serralada Costaner-Catalana i sistema Bètic.

- Explica i descriu les depressions exteriors a l'altiplà, la depressió de l'Ebre i la depressió del Guadalquivir.
- Reconeix la forma i classificació de les costes espanyoles.
- Identifica la costa cantàbrica, la costa atlàntica gallega i la costa atlàntica andalusa.
- Descriu les característiques principals de les costes atlàntiques de la península.
- Localitza al mapa les costes atlàntiques.
- Identifica la costa mediterrània andalusa i la costa mediterrània de l'est.
- Descriu les característiques principals de les costes mediterrànies de la península.
- Localitza al mapa les costes mediterrànies.
- Reconeix les característiques generals del relleu de les illes Canàries i les Balears.

2.2. Clima i hidrografia d'Espanya i d'Europa.

- Explica la composició bàsica de l'aire i identifica els gasos que el formen i algunes característiques de cada un d'ells.
- Coneix com l'atmosfera varia amb l'altura i descriu fets i característiques de les zones que s'aprecien en ella.
- Coneix la necessitat de protegir l'atmosfera de la contaminació.
- Identifica i anomena fenòmens atmosfèrics.
- Descriu les causes que produeixen la formació de núvols i les precipitacions.
- Coneix l'important valor de la meteorologia com a instrument de predicció del temps.
- Explica la diferència entre clima i temps atmosfèric.
- Identifica els instruments que mesuren cada un dels elements climàtics.
- Defineix clima i anomena els factors que ho determinen.
- Identifica i comprèn com actuen els factors principals del clima.
- Identifica i localitza les diferents zones climàtiques de la Terra
- Elabora un esquema amb les possibles causes de la contaminació atmosfèrica.
- Respecta el medi ambient i coneix i assumeix pautes per reduir la contaminació.
- Investiga sobre l'efecte hivernacle, desenvolupant un pensament crític i posant en pràctica les seves habilitats comunicatives.
- Reconeix i és conscient dels efectes del canvi climàtic i les accions necessàries per combatre'l.
- Valora la idea que protegint el medi ambient protegim el nostre futur.
- Defineix riu i explica els principals elements que el componen.
- Coneix les característiques dels rius i els factors que les determinen.
- Anomena i localitza al mapa els rius que desemboquen al mar Cantàbric.

- Anomena i localitza al mapa els rius que desemboquen a l'oceà Atlàntic.
- Anomena i localitza al mapa els rius que desemboquen al mar Mediterrani.
- Coneix les característiques de les aigües de les Illes Balears i de les Illes Canàries.
- Utilitza amb rigor i precisió el vocabulari adquirit sobre el paisatge dels rius, els seus elements i les seves característiques.
- Explica l'ús sostenible dels recursos naturals i sap com potabilitzar l'aigua.
- Realitza treballs i presentacions a nivell individual i grupal que suposen la recerca, la selecció i l'organització de textos de caràcter geogràfic.
- Reconeix els principals elements i característiques dels rius i llacs europeus.
- Situa en un mapa els vessants a què pertanyen els principals rius europeus.
- Localitza en mapes els principals rius i llacs d'Europa.
- Classifica els climes europeus de la zona temperada.
- Classifica els climes europeus de la zona freda.
- Coneix la situació i els límits d'Europa.
- Explica les característiques del relleu de l'interior d'Europa.
- Localitza en un mapa les principals unitats del relleu de l'interior d'Europa.
- Descriu les característiques més destacades del relleu costaner d'Europa.
- Localitza en un mapa i explica les diferents unitats que formen el relleu costaner del territori europeu.

Bloc 3. Viure en societat.

3.1. Les activitats econòmiques.

- Explica què són els productes naturals i anomena els diferents tipus de productes naturals.
- Explica què són els productes elaborats i anomena diferents tipus de productes elaborats.
- Descriu i explica què és el sector primari.
- Descriu i explica l'agricultura de secà i l'agricultura de regadiu.
- Explica què és la ramaderia i distingeix diversos tipus de ramaderia.
- Descriu què és la pesca i distingeix entre pesca d'altura i pesca de fondària.
- Explica què és l'explotació forestal.
- Descriu què és el sector secundari i per a què serveix.
- Descriu què és la mineria i distingeix entre mines subterrànies i mines a cel obert.
- Descriu i distingeix entre fonts d'energia tradicionals o no renovables i fonts d'energia alternatives o renovables.
- Descriu les principals indústries d'Espanya distingint entre indústries de base, de béns d'equip i de béns de consum.
- Descriu i explica què és el sector terciari.

- Descriu i explica l'activitat comercial.
- Explica i diferencia entre comerç interior i exterior.
- Descriu què és el transport.
- Explica i diferencia entre transport terrestre, marítim i aeri.
- Descriu i explica què és el turisme.
- Descriu els diversos tipus o activitats de turisme segons la destinació triada pels turistes.
- Descriu altres tipus de serveis, ensenyament, sanitat, mitjans de comunicació i serveis públics.
- Identifica les principals activitats econòmiques de les Balears
- Reconeix les principals activitats econòmiques dels diferents sectors a Europa.
- Entén que tot procés industrial necessita una matèria primera.
- Identifica els diferents passos del procés d'elaboració d'un bé de consum.

Bloc 4. Les empremtes del temps.

4.1. Espanya en el segle XIX.

- Elabora un eix cronològic amb els regnats i etapes polítiques d'Espanya al segle XIX.
- Descriu les grans etapes polítiques de la història d'Espanya des de 1808 fins a 1902.
- Explica la guerra de la Independència i les seves conseqüències.
- Analitza la Constitució de Cadis.
- Descriu les principals diferències entre una monarquia absoluta i una monarquia parlamentària.
- Identifica els principals grups o partits polítics sorgits al llarg del segle XIX.
- Defineix el carlisme i explica les seves idees principals.
- Explica les conseqüències de les guerres carlines en la seva comunitat, en relació amb el seu nou estatus polític i econòmic.
- Investiga i explica la vida quotidiana d'una localitat de la seva comunitat al segle XIX en els seus aspectes social, economicocomercial, artesanal, agrícola i urbanístic.
- Explica les grans transformacions socials i econòmiques d'Espanya en el segle XIX.
- Analitza el procés d'industrialització d'Espanya i les seves diferències respecte dels països més avançats d'Europa.
- Relaciona les dificultats del transport i les comunicacions i el comerç interior amb els condicionaments geogràfics, explicant la importància de la xarxa de ferrocarrils, carreteres i ports.
- Descriu els diferents grups que formaven la societat de classes.

- Explica les característiques principals de la burgesia i la classe obrera al segle XIX.
- Descriu en ordre cronològic els principals moviments artístics i culturals de l'Espanya del segle XIX i cita els seus representants més significatius.

4.2. Espanya en els segles XX i XXI.

- Descriu els principals fets del regnat d'Alfons XIII, inclosa la dictadura de Primo de Rivera.
- Explica les causes que van portar a la proclamació de la Segona República, les seves reformes i els seus problemes.
- Identifica les causes i conseqüències de la Guerra Civil, i la seva incidència concreta en la seva comunitat.
- Compara l'evolució política i la situació econòmica dels dos bàndols durant la guerra.
- Explica l'evolució d'Espanya durant el franquisme i la seva incidència concreta en la seva comunitat.
- Situa en una línia del temps els principals esdeveniments històrics des de 1975 fins als nostres dies en la seva comunitat i a Espanya.
- Identifica, respecta i valora la Constitució de 1978 com a base de la nostra democràcia.
- Reconeix la democràcia com la forma de govern que vetlla pels drets de tots els ciutadans i explica com es constitueix un govern democràtic.
- Identifica i explica alguns articles de la Constitució espanyola relatius als drets i deures dels ciutadans.
- Descriu l'organització actual de l'Estat espanyol i la funció de les seves principals institucions.
- Descriu en ordre cronològic els principals moviments artístics i culturals de l'Espanya dels segles XX i XXI, i cita als seus representants més significatius.
- Conèixer la història de les illes Balears en l'Edat Contemporània.

7. Elements transversals tractats.

En el desenvolupament de la matèria es treballaran de forma transversal al llarg del curs els següents elements:

- Educació per a la convivència en pau.
- Educació per a la igualtat entre les persones de diferent sexe.
- Educació ambiental i per al desenvolupament sostenible.
- Educació dels hàbits de consum.
- Educació per la salut.
- Educació sexual.

- Educació moral i cívica.
- Foment de la lectura.

8. Materials i recursos didàctics que s'utilitzaran.

- Quadernet i llicència digital Ciències Socials 6 (Peça a Peça).
- Quadern d'escriptura.
- Recursos impresos.
- Diaris, revistes, llibres especialitzats... per cercar informació.
- TIC: recursos digitals, documentals, pel·lícules, Google Earth...
- Material manipulable: senyals de trànsit, mitjans de transport, roques, minerals, brúixoles, euros...
- Mapes.
- Globus terraquüis.

9. Procediments de suport i de recuperació.

Quan un alumne no ha assolit els aprenentatges en el plaç de temps prefixat, s'hauran d'adoptar diferents mesures per tal de garantir el seu bon desenvolupament. Depenent del grau d'endarreriment respecte del seu grup-classe es prendran les següents mesures:

- Ajudes (recursos humans).
 - Tutorització per part d'un company d'aula, ja que alhora ajudam al que té més dificultats i reforçam al que ja té assolit els continguts impartits.
 - Reforç ordinari per part dels diferents mestres amb hores disponibles al centre.
 - En cas d'alumnes amb un diagnòstic de necessitats específiques de suport educatiu (dislèxies, TDAH, etc), rebran suport per part del P.T. o l'A.L. del centre, tenint en compte, però que aquests especialistes hauran de prioritzar l'atenció especialitzada als alumnes amb necessitats educatives especials de caràcter permanent.
- Mesures organitzatives.
 - Aquest any escolar 2021-2022 els cursos de cinquè i sisè realitzaran desdoblaments per tal de reduir la ràtio de l'aula, ja que està una mica per damunt dels 20 alumnes. S'han prioritzat les àrees troncales de català i matemàtiques. Els desdoblaments seran heterogenis i aniran canviant al llarg del curs.

S'aplicaran altres mesures consensuades amb l'orientadora i l'equip de suport.

10. Activitats complementàries i extraescolars que es pretenen fer des de l'equip docent.

.Primer trimestre:

- Entrevista autora Guillem Cifre de Colonya
- Cala Bòquer dia 29 d'octubre (5è i 6è)
- Activitat "Deixalles":neteja de platja (5è i 6è)
- Visita Nadalena a Palma (5è i 6è)

● Segon trimestre:

- Son Real (5è i 6è)
- Taller d'ous de Pasqua a Llenaire (5è i 6è)
- Recorregut Pollença (5è i 6è)
- Taller de "Fer Pa"
- Aerodrom Binissalem (5è i 6è)

● Tercer trimestre:

-

- UIB: Fira de la Ciència (5è i 6è)
- Suma't a l'esport
- Circuit Bicicleta (5è i 6è)
- CentMat (5è i 6è)
- Aqualand

11. Adaptacions necessàries per atendre l'alumnat amb NESE.

Amb els alumnes que requereixin mesures d'atenció a la diversitat es podran aplicar les següents:

Mesures ordinàries:

Les mesures ordinàries de suport són les estratègies organitzatives i metodològiques que possibiliten l'adequació del currículum al context sociocultural del centre i a les característiques dels alumnes, amb l'objectiu d'eliminar barreres a l'aprenentatge i fomentar la participació.

- Mesures organitzatives
 - Agrupaments flexibles.
 - Suport en grups ordinaris (Docència compartida, dos mestres dins l'aula).
 - Els desdoblaments de grup.
 - Suport educatiu en petit grup.

- Mesures metodològiques
 - Tallers de llenguatge i expressió oral a Infantil
 - Grups interactius amb famílies convidades
 - Comunitats d'Aprenentatge que es crearan a partir de diverses activitats que el centre pugui proposar.
 - Treball cooperatiu
 - Racons
 - Treball per projectes
 - Ambients (EI)
 - Aprenentatge entre iguals
 - Capses d'aprenentatge o enriquiment
 - Tècniques de gestió d'aula

Totes aquestes mesures estan explicades i detallades al PAD del nostre centre.

Mesures específiques d'atenció educativa:

Les mesures específiques de suport s'entenen com a respostes als alumnes personalitzades:

- Adaptacions curriculars significatives (ACS) *En el centre hi ha un model d'ACS*
- Suport individual: Alguns alumnes NESE per les seves característiques i necessitats poden precisar algunes sessions de suport individuals, normalment fora de l'aula.

12. Seguiment de la Programació Docent. Indicadors d'assoliment.

Per avaluar les programacions didàctiques s'han d'incloure els indicadors d'assoliment referits a:

a) Resultats de l'avaluació del curs en cadascuna de les matèries

Els resultats de l'avaluació de l'aprenentatge dels alumnes es realitzaran posterior a cada avaluació i a la finalització del curs.

Valoració dels resultats acadèmics a final de curs:

Els resultats acadèmics seran avaluats pel professor de cada àrea de forma anual i de forma històrica, per comprovar el desenvolupament dels mateixos al llarg dels anys en un mateix curs i establir plans de millora. Aquesta avaluació i plans de millora seran objecte d'anàlisi en la Comissió de Coordinació Pedagògica (CCP), la qual establirà els ajustos oportuns per al desenvolupament dels resultats de l'àrea. Posteriorment, els

resultats i plans de millora seran revisats per la direcció de centre per a conformar la panoràmica general de centre pel que fa a ells i establir els ajustos necessaris a nivell general.

Aquests resultats s'analitzaran mitjançant el següent procediment:

1. Revisió de les qualificacions per part de professor d'àrea
2. Anàlisi estadística de les qualificacions del curs
3. Conclusions de l'anàlisi estadística del curs
4. Comparació de resultats dels cursos del mateix nivell

Posteriorment a l'anàlisi de resultats, en els moments indicats, es procedirà a establir plans de millora d'aquests resultats per part dels professors del mateix nivell.

Aquest pla d'Innovació tindrà en compte tots els punts de la programació didàctica per a establir els ajustos oportuns en què així sigui necessari de cara a la següent avaluació o al curs vinent.

b) Adequació dels materials i recursos didàctics, i la distribució d'espais i temps als mètodes didàctics i pedagògics utilitzats.

Aquest apartat tindrà el següent procediment per a la seva valoració:

1. Comissió de Coordinació Pedagògica (CCP)

Aquest òrgan de coordinació docent establirà les pautes oportunes per al disseny, elaboració, desenvolupament i avaluació de les programacions didàctiques, segons els criteris establerts per l'administració educativa.

2. Mestres del mateix curs

Els mestres del mateix curs amb una mateixa àrea / matèria establiran una coordinació internivell per a l'adequació de les decisions adoptades en el departament corresponent.

3. Moments d'elaboració, revisió i conclusions

Al llarg del curs existiran diferents moments en què es desenvoluparan les programacions i la revisió de les mateixes. Aquests moments són: Inici de curs, final de cada avaluació i final de curs.

c) Contribució dels mètodes didàctics i pedagògics a la millora del clima d'aula i de centre

d) Memòria final en què s'avaluin els resultats assolits, la coordinació i l'activitat docent

